

голодний томлений згагою, – каже Сковорода, – сидить Христос про колодязі. Прийшла молодиця за водою, Христос попросив у неї напитися не для того, щоб заспокоїти згагу, а почати бесіду. Не боявся муж Божий богословствовать з молодницею, маючи надію, що виведе її, може, з суевір'я в справжнє богочитання. Котре не зв'язане ні з статтю – чи чоловічою, чи жіночою, ні з часом, ні з місцем, ні з церемоніями, а тільки з єдиним серцем. Повернулися його учні з їжею і знаючи, що він ще нічого не їв, просять поїсти. Моя їжа, – оповідає їм учитель, – сотворити волю мого небесного Отця, який послав мене сюди. І голодний, і хочеться йому жити, і не веселий, коли не робить і не оповідає про те, до чого призначив його Отець. І сьому його їжа спокій і радість. Поучає він на зібраннях, в домівках, на вулицях, на кораблі, на зеленій траві, в горах і садах, на рівному місці, стоячи і ходячи, вночі і днем, в містах і селах. Не в свою стать не мішається”.

Кінцева мета філософії Г.Сковороди – оживити людську душу, відновити в людському серці образ Божий. Відновити гармонію людини, світу і Бога за допомогою Святого Письма, мудрість якого стає сходишками, якими людська душа через тенети мирського життя піднімається до Божого буття.

Григорій Сковорода віродив в Україні “філософствування у Христі”, культ якого був ще в часи Київської Русі.

Література:

1. Калліст (Іер). Єпископ Діоклійський. Таїнство людської особистості // Православний вісник. - №2. – 2000. – С.18 – 24.
2. Сковорода Г. С. Твори: у 2-х томах. – К.: АТ “Обереги”, 1994. – (Гарвард. бібліотека давнього укр. письменства). – Т.І. – С.7
3. Татаркевич В. Історія філософії. – Т.2. – Львів, 1999.

Осипов А.О.

кандидат філософських наук, доцент

Миколаївський державний гуманітарний університет ім. П.Могили

ТВОРЧІСТЬ Г.С. СКОВОРОДИ ТА АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДУХОВНОСТІ

1. Формування і тенденції розвитку філософського постмодерну другої половини ХХ століття остаточно поставили крапку над зусиллями визначити незмінну константу ества людини, що призвело до втрати

відчуття єдності як дійсності, так і самої людини. Наскільки раціоналістична складова свідомості і психіки людини є єдиною засадою здобуття вищої істини буття – мудрості? Яким чином можуть бути поєднані у людині усі аспекти її буття? – Адже за цієї умови можна досягти як цілісності особистості, так і гармонії її із навколишністю.

Відповіддю на ці та інші питання можуть бути нові уявлення про сутність людини як *людини-духовної* (на відміну від *людини-розумної*). Але під духовністю деіндеколи розуміється *сукупність культурних надбань* людства: філософія, моральні та естетичні побудовання, наука, релігія тощо. Однак за межами уваги залишаються глибинна складова, *ядро* їх єдності, – *духовність*, з якої вже у подальшому виникають релігія, мораль, естетика, наука, поступово набуваючи самодостатності і відносної незалежності одне від одного. Приклад такого розуміння духовності надає нам творчість Г.С. Сковороди.

2. Розглядаючи особливості підходу Г. Сковороди до розуміння природи духовності, слід підкреслити, що інструментом духовного вдосконалення людини “адже істинна людина та Бог є те ж саме” [1, 168] – є *символ* (“фігури” за Г.Сковородою). У процедурі творення символу як константи духовності можна виокремити первинний етап породження символу. Він обумовлений процесом *усвідомлення* людиною характеристик (властивостей) об’єктів зовнішнього світу шляхом ототожнення суб’єкта через наслідування цим об’єктам. “Інструментом” цього наслідування є *тіло людини у єдності усіх його органів*, де відчуття вступають лише каналами отримання інформації без абсолютизації їх значень. “Є тіло земляне, а є *духовне*” [1, 171]. Осередком єдності органів тіла людини, згідно Г.Сковороди, визначається *серце* “справжні члени закрилися у серці” [1, 242], котре визначає інтуїтивно-безпосереднє сприйняття об’єкта. Екстериоризація внутрішньо-тілесного стану у ході наслідування і ототожнення зовнішньо-внутрішнього співвідношення макро-і мікрокосму – на об’єкт “здійснення в самій людині” [1, 223]), своїм наслідком має символ. Саме у символі здійснюється поєднання двох натур, втіленням чого є сама “душевно-духовне” єство людини.

Література:

1. Г.С.Сковорода. Твори: У двох томах. – К.: АТ “Обереги”, 1994. – Т.1. – 528 с.